

Monumentnummer*: 524543

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 02 september 2002
Kadaster deel/nr 82993/184

Woonplaats* Wassenaar
Gemeente* Wassenaar
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Wassenaar
Locatieomschrijving ten zuidoosten van de Rijksstraatweg

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Wassenaar	D			2839
Wassenaar	D			3010
Wassenaar	D			2484

Omschrijving**

Inleiding complexonderdeel 1

De AANLEG van de Joodse begraafplaats van de Nieuwe Hoogduitse gemeente is vanaf 1906 tot stand gekomen. De entree bevindt zich aan het Kerkehout. Kenmerkend voor de Hoogduitse tradities is de toepassing van uitsluitend rechtopstaande zerken, die zoveel mogelijk dezelfde lengte en breedte hebben. Bovendien hebben de meeste stenen een vergelijkbare opzet, hetgeen aansluit bij het Joodse geloof dat arm en rijk in de dood gelijk zijn. Dit heeft geleid tot een vrij uniform beeld van alle op het oosten georiënteerde stenen. Er is ook geen onderscheid in klassen, met uitzondering van de kohanim (priesters), die veelal op de eerste rij liggen. Het zijn overwegend vrijstaande stenen. Enkele grafstenen, die van echtparen, is via een segmentboogje gekoppeld. Naast Hebreeuwse teksten komt op de grafstenen gangbare doodssymbolen voor, maar ook specifiek Joodse. Karakteristiek voor de vrij rechthoekige aanleg is de beplanting in de toepassing van de cypres.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De begraafplaats heeft een vrij eenvoudige rechthoekige aanleg op een groot rechthoekig terrein omgeven door een vroeg-20ste-eeuwse betonnen muur. De entree bevindt zich aan de lange westzijde tegenover het metaarhuis. Van de van grind voorziene paden wordt het centrale middenpad halverwege doorsneden door een dwarspad. Tevens bevindt zich rondom het terrein een grindpad, deels begrensd door een laag geschoren haag.

Het centrale middenpad, wordt evenals het noordelijke gedeelte van het lange dwarspad geflankeerd door cypressen. De overige beplanting concentreert zich voornamelijk langs de randen van het terrein en bestaat voornamelijk uit naaldbomen. Aan de westzijde, langs de oprijlaan zijn de eikenbomen waarschijnlijk een restant van het oorspronkelijke duinbos. Het begraafgedeelte heeft een overwegend open karakter met lange reeksen van staande grafstenen, gegroepeerd in evenwijdige rijen. De op het oosten georiënteerde, hardstenen rechtopstaande grafstenen, zijn overwegend ca. 1,75- 2,00m hoog en hebben een halfronde beëindiging met in- en uitzwenkingen. Een klein gedeelte is gekoppeld via een segmentboog. Voor een aantal ligt een rechthoekig omgrenzing, soms voorzien van hekpijlers, bedoeld om aan elkaar gekoppeld te worden door ijzeren kettingen.

De stenen zijn niet rijk gedecoreerd met Hebreeuwse teksten, naam en jaartallen van de overledene. Daarnaast komen er zowel gangbare doodssymbolen, als meer ook specifiek Joodse symbolen op de stenen voor, waaronder dubbele handjes. Er komen ook kleinere grafstenen voor, van ca. 0,50 m hoog met een stervormige beëindiging.

Waardering

De joodse begraafplaats van de Nieuwe Hoogduitse gemeente is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde:

- als zeldzaam en karakteristiek voorbeeld van een relatief omvangrijke joodse begraafplaats uit het begin van de 20ste eeuw met een lineaire aanleg met bijbehorende beplanting.
- door de typologie, als bijzondere uitdrukking van een culturele en geestelijke ontwikkeling.
- door de bijzondere ornamentiek van de afzonderlijke grafstenen die deels een symbolisch karakter hebben en ondermeer verwijzingen bevatten naar de periode van het Oude Testament en functies die de overledene binnen de joodse gemeenschap heeft vervuld

Verder van belang vanwege de ensemblewaarde door de ruimtelijke en functionele samenhang met het bijbehorende metaarhuis. De kwantiteit en de relatieve uniformiteit van de graven versterken de ensemblewaarde.

De begraafplaats is vrij gaaf in aanleg en beplanting evenals de bijbehorende grafstenen. De grafstenen zijn voor het merendeel vrij gaaf wat betreft de hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering. Door de detaillering is tevens sprake van een functionele herkenbaarheid.

Dergelijke vrij omvangrijke begraafplaatsen met relatief uniform karakter, die hoofdzakelijk in de eerste helft van de 20ste eeuw zijn tot stand gekomen, komen in ons land niet veel voor en hebben derhalve een zekere zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Begraafplaats

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument